

Godišnje izvješće Hrvatske zaklade za znanost za 2010. godinu

Hrvatska zaklada za znanost
Ilica 24; Nazorova 2
10 000 Zagreb; 51 410 Opatija
www.hrzz.hr

SADRŽAJ

1.	UVOD	2
2.	ZAKLADA U 2010. GODINI	3
2.1.	Izmjene pravne regulative.....	3
2.2.	Organizacijska struktura	3
2.3.	Konstituiranje Upravnog odbora	5
2.4.	Međunarodna suradnja	6
2.4.1.	Projekt Aspera-2.....	6
2.4.2.	Sudjelovanje Zaklade u radu Europske znanstvene zaklade.....	7
2.5.	Vrednovanje projekata Zaklade.....	7
3.	PROGRAMI ZAKLADE	9
3.1.	Razvoj istraživačkih karijera	9
3.1.1.	Nagrada ZNANOST 2010. i Idejno rješenje nagrade ZNANOST 2010. .	10
3.1.2.	Stipendije za doktorande i Postdoc.....	11
3.1.3.	Uspostavne potpore	11
3.2.	Suradnja	12
3.2.1.	Međunarodni suradni skupovi	12
3.2.2.	Partnerstvo u temeljnim istraživanjima.....	13
3.2.3.	Izgradnja Hrvatskog strukovnog nazivlja – 2. krug	13
3.3.	Međunarodni programi.....	14
3.3.1.	Potpoma uključivanju hrvatskih znanstvenika u programe Europske znanstvene zaklade.....	14
3.3.2.	Europsko društveno istraživanje	15
3.4.	Izobrazba.....	16
3.4.1.	Nacionalni tečajevi i ljetne škole za doktorande	16
4.	PROJEKTI FINANCIRANI U 2010. GODINI	17
5.	IMOVINA I PRIHODI U 2010. GODINI	21
5.1.	Rashodi u 2010. godini	22
5.1.1.	Troškovi programa.....	22
5.1.2.	Troškovi osoblja	22
5.1.3.	Operativni troškovi i ulaganje u dugotrajnu imovinu	23
6.	ZAKLADA U 2011.	24
6.1.	Strateški plan Zaklade za razdoblje od 2011. – 2015. godine.....	24
6.2.	postupak vrednovanja	24
6.3.	programi zaklade	24
7.	ZAKLJUČAK	26

Prema članku 17. Zakona o Hrvatskoj zakladi za znanost (Narodne novine 117/2001, 45/2009 i 92/2010), Upravni odbor Hrvatske zaklade za znanost dostavlja Hrvatskom saboru godišnje izvješće za prethodnu godinu.

1. UVOD

Hrvatsku zakladu za znanost osnovao je Hrvatski sabor u prosincu 2001. godine pod nazivom Nacionalna zaklada za znanost, visoko školstvo i tehnologijski razvoj Republike Hrvatske. Izmjenama i dopunama Zakona o Hrvatskoj zakladi za znanost (Narodne novine 117/2001, 45/2009 i 92/2010, dalje u tekstu Zakon o Zakladi), naziv Zaklade promijenjen je u Hrvatska zaklada za znanost (dalje u tekstu Zaklada) kako bi naziv odražavao misiju i zadaće Zaklade te bio usklađen sa sličnim europskim ustanovama.

Temeljna svrha Zaklade je osiguravanje razvitka znanosti, visokog obrazovanja i tehnologijskog razvitka u Republici Hrvatskoj, radi čega Zaklada pruža financijsku potporu znanstvenim, visokoobrazovnim i tehnologijskim programima i projektima. Svi se prihodi Zaklade odlukom Upravnog odbora raspoređuju za zakladne svrhe iz područja znanosti, visokog školstva i tehnologijskog razvoja. Od svog osnutka do kraja 2010. godine, Upravni je odbor Zaklade, kako bi ostvario svrhu Zaklade, financirao projekte iz područja znanosti s 32 milijuna kuna, područja visokog školstva s 11,6 milijuna kuna i područja tehnologije 13,5 milijuna kuna.

Izmjenama i dopunama Zakona o Zakladi iz 2010. godine propisane su i nove obveze Upravnog odbora koji je konstituiran 16. prosinca. Osim usklađivanja pravne regulative s obzirom na novi naziv Zaklade, izmjene se odnose i na nova zakladna tijela, nove članove Upravnog odbora, a Zakon Upravnom odboru propisuje i obvezu predlaganja Strateškog plana za naredno petogodišnje razdoblje kojega donosi Hrvatski sabor. Strateškim planom razrađuju se ciljevi i programi koji su u skladu s dugoročnim strateškim pravcima RH te se prepoznaju i razvijaju prioritetna znanstvena područja.

I u 2010. godini Zaklada je nastavila s natječajima za programe već poznate hrvatskoj znanstvenoj javnosti i to kroz 2 roka za prijavu godišnje. Sami programi i rezultati vrednovanja predstavljeni su u tekstu izvješća. Osnivanje novih tijela Zaklade, proizašlih iz izmjena i dopuna Zakona o Zakladi, ponajprije znanstvenih odbora, koja su usko povezana s postupkom vrednovanja projekata, nameće i potrebu redefiniranja cijelog postupka vrednovanja u 2011. godini.

U tekstu izvješća bit će prikazane aktivnosti Zaklade u 2010. godini prije konstituiranja novog Upravnog odbora, kao i najavljene aktivnosti za 2011. godinu temeljem plana izrađenog na konstituirajućoj sjednici Upravnog odbora Zaklade u prosincu 2010. godine.

2. ZAKLADA U 2010. GODINI

2.1. IZMJENE PRAVNE REGULATIVE

U srpnju 2010. godine, po hitnom postupku, promijenjen je Zakon o Hrvatskoj zakladi za znanost (NN 117/2001, 45/2009, 92/2010.). Zakon ističe ulogu Zaklade kao središnje neovisne ustanove za financiranje znanstvenih istraživanja u Republici Hrvatskoj. Naime, Zakon o Zakladi definira da se Zaklada financira, između ostalih izvora, i kao posebna proračunska stavka, a sredstva se ulažu za osiguranje svrhe Zaklade tj. financiranje znanstvenih istraživanja po principu kompetitivnosti i izvrsnosti, a u skladu s nacionalnim prioritetima. Zakonom se predviđa osnivanje novog tijela Zaklade, znanstvenih odbora, koji vode poslove znanstvenih recenzija i vrednovanja te predlažu Upravnom odboru projekte za financiranje.

Promijenjena je struktura Upravnog odbora na način da Upravni odbor sada broji 9 umjesto prijašnjih 7 članova te uključuje predstavnike Hrvatske udruge poslodavaca, a ne uključuje više predstavnika nacionalnog vijeća za područje visokog obrazovanja. Promjene se očituju i u tome što kandidate za članove Upravnog odbora Zaklade predlaže Vlada RH, vodeći računa o ravnomjernoj zastupljenosti predstavnika svih znanstvenih područja, a Sabor potvrđuje članove te između predloženih kandidata imenuje predsjednika Upravnog odbora. Predsjednik i članovi Upravnog odbora biraju se iz redova dokazanih znanstvenika i stručnjaka sa zadaćom namicanja dodatnih sredstava izvan državnog proračuna za ostvarivanje zakladne svrhe te jačati međuinstitucionalnu suradnju na nacionalnoj i međunarodnoj razini.

Zakonom je predviđen i završetak mandata članova Upravnog odbora u roku od 3 mjeseca od stupanja Zakona na snagu zbog čega se u 2010. godini, do konstituiranja novog Upravnog odbora, nisu razvijale nove aktivnosti i inicijative. Također, Zakon predviđa i jasne rokove u kojima se mora uspostaviti organizacijska struktura Zaklade i usklađivanje postojećih pravnih akata. S obzirom na konstituiranje Upravnog odbora krajem prosinca 2010. , ove aktivnosti provoditi će se početkom 2011. godine.

2.2. ORGANIZACIJSKA STRUKTURA

Zakon o Zakladi (NN 117/2001, 45/2009, 92/2010.) predviđa postojanje slijedećih tijela: Upravnog odbora, znanstvenih odbora i Izvršnog direktora.

Zakladom upravlja Upravni odbor na čijem je čelu predsjednik Upravnog odbora. Upravni odbor donosi pravne akte Zaklade, odluke o dodjeli sredstava, upravlja i nadzire

vođenje poslova Zaklade, odlučuje o korištenju imovine Zaklade, podnosi izvješća o radu Zaklade te obavlja druge poslove sukladno Zakonu i Statutu. Također, Upravni odbor predlaže Hrvatskom saboru strateški plan zaklade za iduće petogodišnje razdoblje¹.

Mandat članova Upravnog odbora traje četiri godine. Do 26. studenog 2010. godine, Upravni je odbor brojio sedam članova, a izmjenama i dopunama Zakona o Zakladi iz srpnja 2010. godine (NN 92/2010.) Upravni odbor čini devet članova. Kandidate za članove Upravnog odbora imenuje Vlada Republike Hrvatske, a predlažu ih javni znanstveni instituti (4 člana), Rektorski zbor (2 člana), Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti (1 član), nacionalno vijeće za područje znanosti (1 član) i Hrvatska udruga poslodavaca (1 član). Predsjednika Upravnog odbora imenuje Sabor na prijedlog Vlade, a dva zamjenika između sebe biraju članovi Upravnog odbora.

Dana 26. studenog, temeljem navedenih izmjena i dopuna Zakona o Zakladi, Hrvatski je sabor na svojoj 21. sjednici razriješio prof. dr. sc. Peru Lučina, predsjednika Upravnog odbora, prof. dr. sc. Dunju Brozović Rončević, zamjenicu predsjednika, akademika Zvonka Kusića, zamjenika predsjednika, te članove Upravnog odbora: prof. dr. sc. Rudolfa Scitovskog, akademika Daniela Rukavinu, prof. dr. sc. Mladena Žinića i prof. dr. sc. Alemku Markotić. Hrvatski je sabor potom, temeljem kandidata koje je predložila Vlada Republike Hrvatske, imenovao akademika Ivicu Kostovića (kojega je za člana Upravnog odbora predložio Rektorski zbor) predsjednikom Upravnog odbora te članove Upravnog odbora: akademika Mirka Zelića na prijedlog Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, prof. dr. sc. Stipana Jonjića na prijedlog Rektorskog zbora, prof. dr. sc. Iliju Živkovića na prijedlog Nacionalnog vijeća za znanost, Davora Majetića na prijedlog Hrvatske udruge poslodavaca te na prijedlog javnih znanstveno istraživačkih instituta prof. dr. sc. Georga Dreznera, prof. dr. sc. Vladimiru Vačić, dr. sc. Mirjanu Maksić i prof. dr. sc. Ljiljanu Marks. Na svojoj prvoj, konstituirajućoj sjednici, članovi Upravnog odbora među sobom su imenovali dva zamjenika predsjednika Upravnog odbora, prof. dr. sc. Iliju Živkovića i Davora Majetića.

Izmjenama Zakona o Zakladi tijelo Zaklade su i znanstveni odbori, čije su zadaće provođenje vrednovanja projekata, predlaganje projekata za financiranje Upravnom odboru, predlaganje novih programa ili prilagodbi postojećih programa, nadgledanje provedbe programa, nadziranje financiranja znanstvenih istraživanja te predlaganje primjene znanstvenih ishoda. Svaki znanstveni odbor čini pet članova; dva znanstvenika koji djeluju na području Republike Hrvatske i imaju državljanstvo Republike Hrvatske, od kojih je jedan koordinator Odbora, zatim jednog znanstvenika koji djeluje u inozemstvu i ima hrvatsko državljanstvo te dva znanstvenika koji djeluju izvan područja Republike Hrvatske i nisu državljani Republike Hrvatske¹. Zakon o Zakladi propisuje rok od 60 dana nakon konstituiranja Upravnog odbora u kojem se moraju imenovati članovi i koordinatori Znanstvenih odbora. Na svojoj prvoj, konstituirajućoj sjednici održanoj 16. prosinca 2010. godine, Upravni je odbor donio odluku o osnivanju pet znanstvenih odbora: Znanstvenog odbora za tehničke znanosti i tehnologiju, Znanstvenog odbora za biotehničke znanosti i poljoprivredu, Znanstvenog odbora za prirodne znanosti, Znanstvenog odbora za biomedicinu i zdravlje te Znanstvenog odbora za društvene i humanističke znanosti; nacionalni identitet. Nakon konstituirajuće sjednice, početkom

¹ Zakon o Hrvatskoj zakladi za znanost, NN 117/01, 45/09, 92/10.

2011. godine, otvoren je javni poziv za izbor i imenovanje članova znanstvenih odbora. Mandat članova znanstvenih odbora traje četiri godine.

Administrativnim radom Zaklade upravlja izvršna direktorica, dr. sc. Lovorka Barać Lauc. U uredima Zaklade ustrojena su tri odjela; Odjel za međunarodnu suradnju, Odjel za pravne poslove i ugovaranje i Odjel za evaluaciju. U svakom od odjela zaposlen je voditelj, odnosno direktor odjela. U Odjelu za evaluaciju u 2010. godini radila su tri programska koordinatora. Aktivnosti vezane uz rad Upravnog odbora te predsjednika Upravnog odbora Zaklade izvršava asistentica predsjednika Upravnog odbora. U Zakladi je zaposlen i jedan administrator.

Od srpnja 2009. godine, Zaklada djeluje u dva ureda; sjedištu u Zagrebu na adresi Ilica 24 i uredu u Opatiji na adresi Nazorova 2. Izmjenama Pravilnika o unutarnjem ustroju, ured Zaklade u Opatiji preimenovan je u Ured za programe Hrvatske zaklade za znanost.

U 2010. godini u uredima Zaklade je zaposleno 9 djelatnika na puno radno vrijeme te jedna djelatnica za aktivnosti na projektu Aspera-2 na određeno vrijeme. Uz djelatnike Zaklade, temeljem Ugovora o djelu, dio poslova iz djelokruga Zaklade obavljaju računovodstveni servis i sistemski inženjer u svojstvu vanjskih suradnika. U 2010. godini Zaklada nije otvarala natječaje za djelatnike, niti nova radna mjesta osim za djelatnicu koja radi na ASPERA projektu čija se plaća isplaćuje iz sredstava Aspera - 2 projekta.

2.3. KONSTITUIRANJE UPRAVNOG ODBORA

Upravni odbor održao je svoju prvu, konstituirajuću sjednicu dana 16. prosinca 2010. godine. Sjednica je održana u zakonskom roku koji predviđa konstituiranje Upravnog odbora u roku od 30 dana nakon imenovanja članova. Na konstituirajućoj sjednici bili su prisutni svi imenovani članovi. Predsjednik Upravnog odbora je prije prve sjednice izvijestio članove Upravnog odbora o već izvršenoj primopredaji dužnosti održanoj s prethodnim predsjednikom Upravnog odbora, prof. dr. sc. Perom Lučinom. Također, predsjednik Upravnog odbora članovima je predstavio financijsko izvješće s prikazanim preuzetim ugovornim obvezama i slobodnim financijskim sredstvima.

Od obveza koje su stavljene pred Upravnim odborom s izraženim zakonskim rokovima, istaknuta je obveza usklađivanja pravne regulative, raspisivanje javnog natječaja za izbor i imenovanje članova znanstvenih odbora i izvršnog direktora Zaklade te podnošenje strateškog plana za naredno petogodišnje razdoblje Hrvatskom saboru. Kako bi se ispunili zakonski rokovi, već na konstituirajućoj sjednici predložene su izmjene i dopune Statuta Zaklade koje su se u najvećem dijelu odnosile na usklađivanja sa Zakonom o Hrvatskoj zakladi za znanost (NN 92/2010). Uz izmjene i dopune Statuta, utvrđen je i konačni tekst Poslovnika o radu Upravnog odbora i Pravilnika o unutarnjem ustroju te je donesena odluka o raspisivanju natječaja za članove znanstvenih odbora i izvršnog direktora. Zbog razvitka nove organizacijske strukture, Upravni je odbor ukinuo Izvršni odbor Zaklade kao i Savjet Zaklade u obliku u kojem je on bio osmišljen 2007. godine sa svrhom razvitka programa i programskih pitanja Zaklade. Naime, većinu zadaća Savjeta i Izvršnog odbora preuzeli su znanstveni odbori te ostale službe Zaklade,

stoga više ne postoji potreba za ovim tijelima. Radi razvitka ciljane promocije Zaklade te jačanja veza s gospodarstvom, Upravni je odbor raspravljao potrebu osnivanja Savjeta Zaklade kao savjetodavnog tijela koje bi pomagalo predsjedniku i Upravnom odboru u ovim pitanjima.

Već na konstituirajućoj sjednici, Upravni je odbor raspravljao i glavne odrednice razvitka Zaklade i njenog pozicioniranja u sustavu znanosti te je istaknuta potreba osiguravanja stabilnog sustava financiranja Zaklade, kao i povezivanja s gospodarstvom. Kao temeljan problem planiranja aktivnosti Zaklade istaknut je nedostatak planiranih sredstava za financiranje programa nakon 2011. godine.

2.4. MEĐUNARODNA SURADNJA

2.4.1. PROJEKT ASPERA-2

ASPERA (AstroParticle ERAnet) je europska mreža sastavljena od dvadeset i četiri europske nacionalne ustanove koje koordiniraju i financiraju istraživačke projekte na području astročestične fizike, a cilj joj je poticanje razvoja ovog novog multidisciplinarnog područja. Razvoj mreže pokrenut je 2006. godine u obliku projekta ASPERA, nastavljen 2009. kao projekt ASPERA-2, a financiran je kroz Šesti i Sedmi okvirni EU program za istraživanje i tehnološki razvoj, glavni instrument za financiranje istraživanja u Europi.

Odlukom Upravnog odbora, a na inicijativu hrvatskih znanstvenika i zagovornika razvoja astročestične fizike u Hrvatskoj, Zaklada se u veljači 2009. godine kao ustanova koja financira znanstvena istraživanja u Hrvatskoj uključila u ASPERA mrežu u svojstvu pridruženog partnera čime nije preuzela nikakve financijske obveze, ali je procijenila da bi sudjelovanje u aktivnostima koje provodi ASPERA bilo korisno za hrvatsku znanstvenu zajednicu.

Druga faza razvoja mreže, ASPERA-2, kao projekt u sklopu programa FP7, započela je 1. srpnja 2009. godine, s HRZZ-om kao punopravnim partnerom, pri čemu je Zaklada aktivno uključena u dva radna paketa:

- WP2: *Extension of the network and update of the status of Astroparticle Physics*, voditelj paketa: CEA, Francuska
- WP5: *European-wide common calls and other common actions*, voditelj paketa: STFC, Velika Britanija

U sklopu drugog radnog paketa, u svibnju 2010. godine u Opatiji je održan ASPERA Nacionalni dan kojemu su prisustvovali predstavnici ASPERA-e (članovi Zajedničkoj tajništva ASPERA-2 projekta i zainteresirani predstavnici agencija u ASPERA-i), predstavnici hrvatskih državnih znanstvenih tijela, Zaklade te brojni zainteresirani hrvatski i strani znanstvenici. Cilj navedenog sastanka bio je upoznati predstavnike ASPERA-e s financijskim instrumentima u okviru kojih se financiraju aktivnosti hrvatskih i stranih znanstvenika u Hrvatskoj te predstaviti aktivnosti i planove hrvatskih znanstvenika u relevantnim znanstvenim područjima.

Tijekom drugog dijela sastanka na kojem su sudjelovale hrvatske istraživačke grupe s područja čestične i astročestične fizike, pokrenuta je inicijativa jačeg povezivanja čestičnih i astročestičnih grupa u Hrvatskoj (eksperimentalnih i teorijskih). Kao rezultat uspješne organizacije Nacionalnog ASPERA dana, koordinatori tog projekta pokrenuli su, kao dio plana razvoja projektnih aktivnosti, i zapošljavanje osobe u Zaklade koja bi radila na poslovima ASPERA-2 projekta i čija plaća se financira iz proračuna ASPERA-e.

Od 1. listopada 2010. godine u Hrvatskoj zakladi za znanost kao programska koordinatorka – lektorica, na poslovima projekta ASPERA zaposlena je Lea Perinić, koja zajedno s dr. sc. Tihomirom Surićem s Instituta Ruđer Bošković (imenovanim znanstvenim predstavnikom HRZZ u ASPERA-i) svakodnevno radi na projektnim zadacima ASPERA-e, što vodi k daljnjem širenju projektnih aktivnosti.

Službene mrežne stranice ASPERA-e: <http://www.aspera-eu.org/>

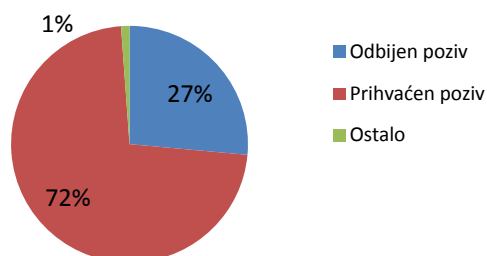
2.4.2. SUDJELOVANJE ZAKLADE U RADU EUROPSKE ZNANSTVENE ZAKLADE

Tijekom 2010. godine, predstavnici Zaklade sudjelovali u na svim relevantnim raspravama o budućnosti Europske znanstvene zaklade. Naime, tijekom 2010. godine započele su rasprave o ujedinjavanju ESFa i EUROHORCS-a, dvije organizacije koje sa sličnom misijom okupljaju ustanove koje financiraju znanstvena istraživanja u Europi. Iako je do sada na sastancima Upravnog vijeća izloženo nekoliko mogućnosti restrukturiranja ove ustanove, niti jedna mogućnost još nije izglasana dvotrećinskom većinom. Stoga je u tijeku izrada nove platforme o kojoj će se glasovati tijekom 2011. godine.

Zbog navedenih razloga, ESF u 2011. godini nije objavljivao nove pozive i natječaje za prijavu projekata. O mogućnosti raspisivanja novih natječaja raspravljati će se tijekom 2011. godine.

2.5. VREDNOVANJE PROJEKATA ZAKLADE

Tijekom 2010. godine za projektne prijedloge prijavljene na programe Zaklade organizirana je 21 panel sjednica na kojima je sudjelovalo 63 hrvatskih znanstvenika.

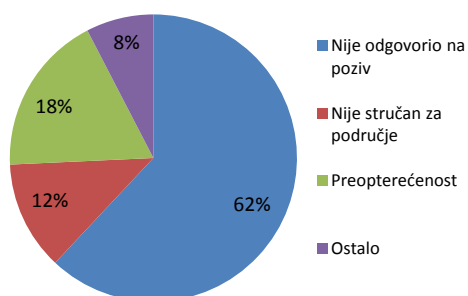
Slika 1. Odgovori stručnjaka za vrednovanje - panel vrednovanje

Prema Priručniku za evaluaciju, na panel sjednici sudjeluje 3 do 5 stručnjaka za vrednovanje, hrvatskih znanstvenika, koji nisu u sukobu interesa s prijavljenim projektnim prijedlozima. Svaka panel sjednica uključivala je od 3 do 14 projektnih prijedloga, ovisno o programu. U 2010. godini stručnjaci za vrednovanje za panele Zaklade imenovali su se iz baze stručnjaka ili ih je imenovao Upravni odbor. Od kontaktiranih stručnjaka, 72% prihvatilo je sudjelovanje (Slika 1).

Za programe u kojima se projekti financiraju s više od 300.000,00 kuna ili u slučaju kada je tako određeno natječajem, provodi se i međunarodno istorazinsko vrednovanje (engl. peer review). Prema Priručniku za evaluaciju, svaki projekt vrednuju najmanje tri stručnjaka, od kojih najmanje jedan inozemni. U praksi, Zaklada istorazinsku procjenu provodi gotovo isključivo uz inozemne recenzente, osim u slučajevima kada tema projekta zahtjeva stručne hrvatske recenzente. Za pronalaženje inozemnih recenzenata, Zaklada se koristi svojom bazom recenzenata i kontaktima iz IPRO inicijative (engl. *International Peer Review Organization*) koju čine predstavnici ostalih srednjoeuropskih zaklada s kojima Zaklada izmjenjuje recenzente. Od kontaktiranih 266 recenzenata, recenziju je prihvatilo izvršiti njih 65, što čini postotak od 24%. Iako značajno usporava proces recenzije, ovaj postotak u skladu je s europskim prosjekom. Slika 2 prikazuje najčešće razloge odbijanja sudjelovanja u istorazinskom vrednovanju. Istorazinsko vrednovanje pokreće se standardiziranim načinom, a predviđeno vrijeme za provođenje recenzije je 30 dana. U 2010. godini, prosječno trajanje istorazinskog vrednovanja po projektu je 4,5 mjeseci.

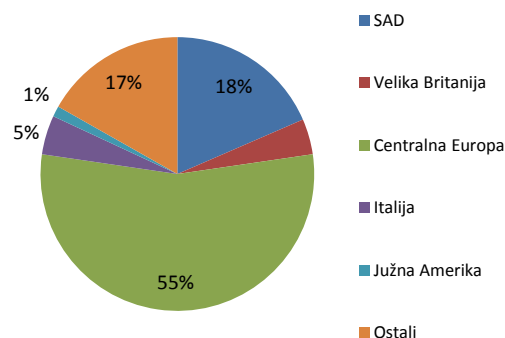
Slika 3 pokazuje da su recenzenti Zaklade najčešće iz srednjoeuropskih zemalja, ponajprije zbog ostvarene suradnje s drugim zakladama iz IPRO inicijative.

Razlozi odbijanja - istorazinska procjena

Slika 2. Razlozi nesudjelovanja u istorazinskoj procjeni za 2009. i 2010. godinu

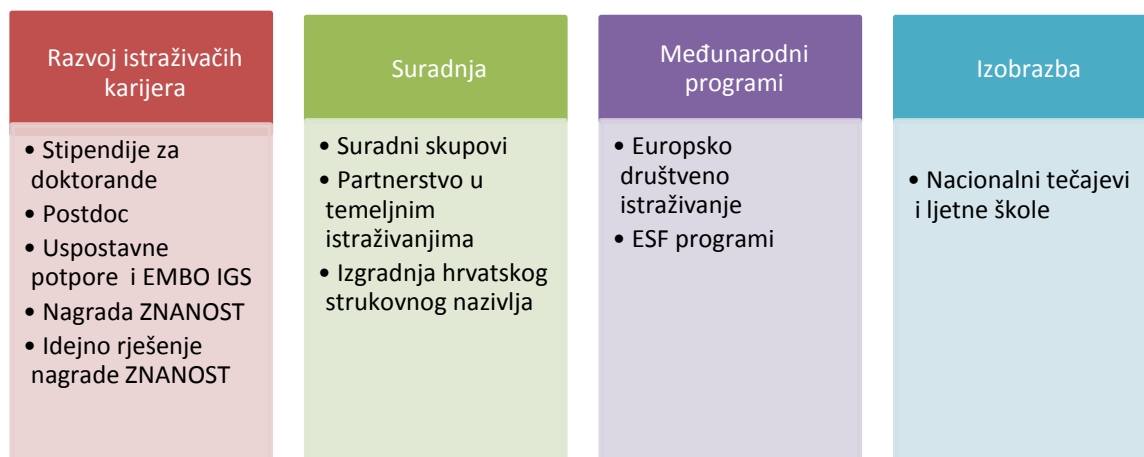
Recenzenti Zaklade - istorazinsko vrednovanje

Slika 3. Recenzenti Zaklade za 2009. i 2010. godinu, po državama

3. PROGRAMI ZAKLADE

U 2010. godini, Zaklada je otvorila 10 programa na koje su se hrvatski znanstvenici mogli prijaviti na 2 roka za prijavu: 15. travnja i 15. listopada. U 2010. godini nisu razvijani novi programi, već su otvoreni rokovi za postojeće programe Zaklade.

Slika 4. Programi Zaklade u 2010. godini

Programi Zaklade otvoreni su širokom spektru znanstvenika koji su fokusirani s obzirom na potrebe i razvitak znanstvene zajednice. Najveći dio projekata usmjeren je na mlade znanstvenike kako bi se stimulirao ulazak mladih znanstvenika u sustav znanosti te im se omogućio razvitak znanstvenih istraživanja i samostalne karijere.

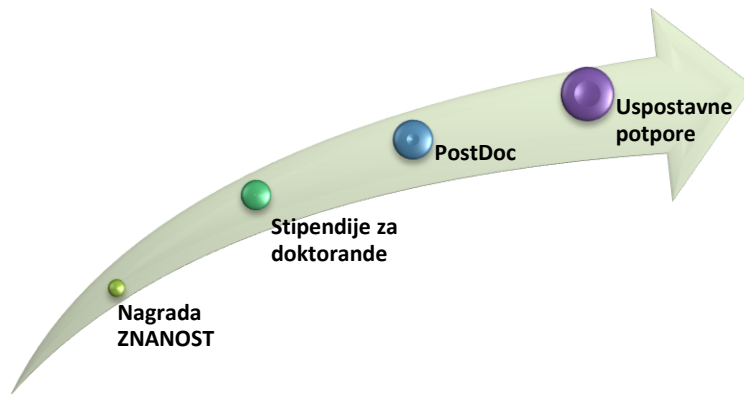
Osim razvoja istraživačkih karijera, programima Zaklade omogućeno je financiranje suradnih programa s gospodarstvom i inozemnim istraživačkim grupama, suradnja jezikoslovaca i znanstvenika drugih struka u izgradnji strukovnog nazivlja te suradnja s europskim ustanovama putem programa EUROCORES ili Europskog društvenog istraživanja Europske znanstvene zaklade koje je za hrvatske znanstvenike financirala Zaklada. Također, financirali su se i programi čiji je osnovni fokus izobrazba doktoranada, poput programa nacionalni tečajevi i ljetne škole za doktorande.

Zaklada je u 2010. godini financirala projekte i programe iz svih znanstvenih područja, po kompetitivnom principu, vodeći se isključivo kriterijem izvrsnosti u znanstvenim istraživanjima.

3.1. RAZVOJ ISTRAŽIVAČKIH KARIJERA

Zaklada je razvila paletu programa kojima se podržavaju studenti od preddiplomskog i diplomskog studija za započinjanje karijere u znanosti (Nagrada ZNANOST), potiče napredovanje profesionalnih kompetencija doktoranda te prijenos i uspostavljanje novih znanja i tehnologija u Hrvatskoj (Stipendije za doktorande), promiče

međunarodna mobilnost postdoktoranda kao i napredovanje njihovih istraživanja (PostDoc) te potiču neovisna istraživanja za najbolje kandidate u svakom znanstvenom području (Uspostavne potpore) kao što je vidljivo iz slike 5. Slijedi kratki prikaz navedenih instrumenata.

Slika 5. Programi Zaklade namijenjeni razvitku istraživačkih karijera

3.1.1. NAGRADA ZNANOST 2010. I IDEJNO RJEŠENJE NAGRADE ZNANOST 2010.

Prepoznavanje i isticanje talentiranih i perspektivnih mladih znanstvenika u najranijoj fazi iznimno je važno kao izraz potpore njihovom daljnjem profiliranju i usmjeravanju u znanstvenoj karijeri. Podrška u ranoj fazi bavljenja znanstvenim istraživanjima i nagrađivanje najboljih kandidata dodatno potiče studente, ali i promovira znanstvenoistraživački rad. S tim je ciljem Zaklada u suradnji s dnevnikom Novi list 2005. godine osmislila natječaj za nagradu ZNANOST kojom se nagrađuju studenti preddiplomskih, diplomskih i dodiplomskih studija koji su tijekom prethodne akademske godine objavili znanstveni rad. Nagrade se dodjeljuju najboljem kandidatu u tri kategorije: prirodne i biomedicinske znanosti, tehničke i biotehničke znanosti te društvene i humanističke znanosti. Nagrada se sastoji od 20.000,00 kuna koje dodjeljuje Zaklada te prijenosnog računala Macintosh i mobitela koje dodjeljuje Novi list.

Prošle su godine za rad sa studentima prvi put nagrađeni i mentori, kojima je Zaklada dodijelila poklon bon knjižare u vrijednosti od 2.000 kuna. Svi kandidati, a posebice dobitnici nagrada i njihovi mentori, medijski su promovirani. Uz nagradu ZNANOST pokrenut je i natječaj za Idejno rješenje skulpture nagrade ZNANOST, također kao rezultat suradnje Zaklade i Novog lista. Ovaj je natječaj, prvi put raspisan 2006. godine, otvoren za studente i apsolvante Umjetničke akademije Sveučilišta u Osijeku, Akademije primijenjenih umjetnosti Sveučilišta u Rijeci, Umjetničke akademije Sveučilišta u Splitu i Akademije likovnih umjetnosti Sveučilišta u Zagrebu. Njegov je cilj izrada skulpture koja se dodjeljuje dobitnicima nagrade ZNANOST, a Idejno rješenje skulpture nagrade ZNANOST treba svojim likovnim oblikovanjem na posredan ili neposredan način upućivati na znanost, mladost i stvaralaštvo. Autora idejnog rješenja skulpture nagrade ZNANOST Zaklada nagrađuje novčanim iznosom od 5.000 kuna.

Dodjela nagrada za 2010. godinu održana je u Rijeci 16. lipnja 2010. godine. Između 21 prijave nagrađeni su u kategoriji tehničkih i biotehničkih znanosti Zdravko Marijić s Fakulteta elektrotehnike i računarstva Sveučilišta u Zagrebu, Mijo Šimunović s Prirodoslovno-matematičkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu za kategoriju prirodne i biomedicinske znanosti i Marko Trninić s Kineziološkog fakulteta Sveučilišta u Splitu za kategoriju društvenih i humanističkih znanosti. Između 41 prijave na natječaj za Idejno rješenje nagrade ZNANOST 2010. najboljim je proglašen rad Borisa Sekulića s Akademije primijenjenih umjetnosti Sveučilišta u Rijeci.

3.1.2. STIPENDIJE ZA DOKTORANDE I POSTDOC

Program Postdoc otvoren je od 2005., a program Stipendije za doktorande od 2006. godine. Riječ je o najpopularnijim programima Zaklade s najvećim brojem prijava. Programski ciljevi ovih programa su slični .- odnose se na poticanje međunarodne mobilnosti, jačanje kompetitivnosti, razvitak doktorskih studija, prijenos znanja i tehnologija i povećanje istraživačkog standarda na sveučilištima i institutima. Do kraja 2010. godine, stipendije Zaklade koristilo je 113 hrvatskih doktoranda i 88 poslijedoktoranada.

Oba programa omogućuju dobivanje osobne stipendije te pokrivanje troškova puta i dodatka za obitelj i djecu za doktorande ili postdoktorande hrvatskih sveučilišta ili znanstvenih instituta koji odlaze u inozemstvo te stranih doktoranda ili postdoktoranda za dolazak u Hrvatsku u trajanju od 3 do 12 mjeseci. Najveći ukupni iznos stipendije određen je državom u koju kandidat odlazi, a najveći iznos osobne stipendije (bez dodataka) za stipendiju za doktorande iznosi 90.000,00 kuna, a u programu Postdoc 117.000,00 kuna.

**Kroz programe
Stipendije za
doktorande i Postdoc
ukupno je dodijeljeno
12,2 milijuna kuna**

Proračun svakog programa za 2010. godinu iznosio je 2.000.000,00 kuna.

3.1.3. USPOSTAVNE POTPORE

Upravni odbor Zaklade objavio je natječaj Uspostavne potpore u prosincu 2007. godine s ciljem ubrzavanja uspostave samostalne istraživačke karijere mladih hrvatskih i stranih znanstvenika u Hrvatskoj. Natječaj je rezultat zajedničkog rada Zaklade, Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa i Nacionalnog vijeća za znanost, a temelji se na dosadašnjim iskustvima Zaklade stečenim kroz sudjelovanje u mreži *European Network on Research Careers* (ENRC) i programu EMBO Installation Grants.

Osnovni cilj ovog programa Zaklade je potaknuti osnivanje istraživačkih grupa s modernim i međunarodno kompetitivnim problematikama čiji su voditelji mladi znanstvenici, do 35 godina starosti, koji su svojim dosadašnjim postignućima pokazali sposobnost generiranja novih ideja te njihove uspješne realizacije. Očekuje se da će se natječajem potaknuti interes znanstvenika za nastavak njihovih istraživačkih karijera u Hrvatskoj te pridonijeti modernizaciji hrvatskog visokoobrazovnog i istraživačkog sustava kao i povećanju kompetitivnosti istraživača u europskom istraživačkom prostoru. Uz kvalitetan projekt, važna pretpostavka je i potpora ustanove gdje će se projekt provoditi

što je kriterij vrednovanja cijelog projekta. Naime, kvalitetna istraživanja nije moguće provesti u okruženju u kojem znanstvenik nema odgovarajuću podršku, infrastrukturu ili resurse.

Programom se financiraju troškovi opreme, materijalni troškovi istraživanja, troškovi preseljenja kandidata, troškovi putovanja, plaće za suradnike te se do 20% podrške može koristiti kao dodatak na plaću kandidata. U sklopu ovog natječaja dodjeljuje se 6 potpora u 6 znanstvenih područja, do 365.000,00 kuna godišnje za prirodne, biomedicinske, tehničke i biotehničke znanosti te do 220.000,00 kuna godišnje za društvene i humanističke znanosti.

Do kraja 2010. godine ovim programom podržano je 8 projekata mladih hrvatskih znanstvenika iz svih znanstvenih područja. U tijeku je recenzija još 10 projekata čiji će rezultati biti poznati početkom 2011. godine. Proračun ovog programa je 6.500.000,00 kuna.

Uz program Uspostavne potpore, Zaklada je sudjelovala u programu EMBO Installation grants Europske organizacije za molekularnu biologiju. Ovim programom omogućuje se započinjanje istraživanja u Hrvatskoj za sve mlade znanstvenike koji su dio karijere proveli u inozemstvu, a žele je nastaviti u Republici Hrvatskoj. Programom se financiraju samo istraživanja u području molekularnih i bioloških znanosti, a postupak vrednovanja je izrazito strog i kompetitivan, a provodi ga EMBO.

Iako je Zaklada predvidjela proračun za program EMBO Installation grants, nije bilo uspješnih hrvatskih kandidata koji su prošli postupak vrednovanja EMBO stručnjaka, pa predviđeni proračun nije utrošen.

3.2. SURADNJA

3.2.1. MEĐUNARODNI SURADNI SKUPOVI

Radi jačanja suradnje hrvatskih i stranih znanstvenika i omogućavanja razvoja zajedničkih znanstvenih projekata, u 2008. godini pokrenut je natječaj u sklopu kojega se podržava organizacija i provođenje međunarodnih suradnih skupova. Međunarodne suradne skupove organiziraju hrvatske i inozemne znanstvene skupine, a radi uspostavljanja učinkovitije suradnje na znanstvenim područjima na kojima u Hrvatskoj postoji kapacitet za uspostavljanje međunarodne suradnje i projekata.

Organizacija skupova jedan je od prvih koraka u uspostavljanju suradnje istraživačkih skupina koji može rezultirati razvojem kolaborativnih projekata, stoga Zaklada podržava skupovi koji za cilj imaju razvijanje zajedničkih projekata istraživačkih skupina te nastavak znanstvene suradnje.

Uz pripremu međunarodnih suradnih skupova sa svrhom razvoja i uspostavljanje suradnje moguće je financiranje kratkih istraživačkih boravaka kod inozemnih partnera.

Najveće financiranje predviđeno ovim programom je 70.000,00 kuna, a proračun programa za 2010. godinu iznosio je 300.000,00 kuna.

3.2.2. PARTNERSTVO U TEMELJNIM ISTRAŽIVANJIMA

Program Partnerstvo u temeljnim istraživanjima pokrenut je 2005. godine s osnovnim ciljem povećanja izvanproračunskog udjela ulaganja u temeljna istraživanja kroz poticanje suradnje između znanstvenih ustanova i industrije i poduzetništva. Poticanje navedene suradnje od posebne je važnosti u onim privrednim granama koje se temelje na visokoj tehnologiji te je stoga neophodno osigurati potporu temeljnim istraživanjima koja su inovativna i mogu ubrzati razvoj novih i postojećih poduzeća. Program Partnerstvo u temeljnim istraživanjima važan je i iz razloga što privlači ulaganja u temeljna istraživanja koja su po samoj definiciji vrlo rizičnog karaktera jer privreda i industrija u pravilu nisu zainteresirani za ulaganje u istraživanja koja ne jamče ostvarivanje komercijalnih rezultata. Stoga u okviru programa Partnerstvo u temeljnim istraživanjima, gdje Zaklada ulaže do 70% ukupnih projektnih sredstava, privreda dobiva dodatni poticaj za ulaganje u znanstvena istraživanja.

Daljnja ulaganja u temeljna istraživanja kroz ovaj program ostvaruju se i u slučaju kada projekt rezultira nekim oblikom intelektualnog vlasništva koji se može zaštititi ili proizvodom koji zadovoljava uvjete za komercijalizaciju. Sukladno Zakonu o Zakladi, u slučajevima kada Zaklada financira projekte koji će očekivano ostvariti komercijalnu dobit, postotak budućeg udjela u dobiti određuje se posebnim ugovorom između voditelja projekta i Zaklade. S time u skladu, prije svakog potpisivanja ugovora o dodjeli sredstava u okviru ovog programa, Upravni odbor Zaklade pristupa pregovorima s korisnicima sredstava i partnerskom ustanovom s ciljem postizanja zajedničkog dogovora oko zaštite intelektualnog vlasništva kojim projekt može rezultirati te osiguravanja da se određeni postotak od dobiti vrati Zakladi. U slučaju ostvarenja ovakve vrste dobiti, ta se sredstva ulažu u daljnje financiranje ovog programa.

S obzirom da se važnost poticanja suradnje između akademskih ustanova i industrije i poduzetništva ne temelji isključivo na prijenosu znanja i tehnologija, već i na mogućnosti stjecanja akademskih kompetencija mladih ljudi zaposlenih u industriji, natjecanjem za partnerstvo u temeljnim istraživanjima potiče se i obrazovanje i profesionalni razvoj mladih istraživača na visokoškolskim ustanovama i u industriji kroz doktorske studije.

Programom se tijekom 3 godine, s najviše 500.000,00 kn godišnje, financiraju materijalni troškovi istraživanja (do 300.000,00 kn), oprema (do 100.000,00 kn), troškovi osoblja (do 200.000,00 kn), putni troškovi i suradnja (do 30.000,00 kn) i posredni troškovi (do 10% ukupnih troškova umanjениh za cijenu opreme). Za financiranje projekata u 2010. godini ovim programom predviđeno je ukupno 5.000.000,00 kuna. Sufinanciranje projekta od strane partnerske organizacije obvezno je u iznosu od 30% ukupne vrijednosti projekta i to direktnom uplatom sredstava na račun znanstvene ili obrazovne ustanove na kojoj se planira provesti istraživanje.

3.2.3. IZGRADNJA HRVATSKOG STRUKOVNOG NAZIVLJA – 2. KRUG

Ovaj program odvija se u suradnji Zaklade, koordinacijske ustanove Hrvatskog instituta za jezik i jezikoslovlje i znanstvenika koji prijavljuju projekte razvitka hrvatskog

strukovnog nazivlja. U 2007. raspisan je prvi krug natječaja u kojem se izabrao nacionalni koordinator te se uspostavio multidisciplinarni rad na izgradnji hrvatskoga nazivlja. U 2008. godini raspisan je i 2. krug natječaja. S obzirom na činjenicu da je sustavno izgrađeno nazivlje jedan od temeljnih preduvjeta svakog međunarodno priznatog jezika te da se u okviru pristupnih pregovora s Europskom zajednicom svakodnevno prevode mnogobrojni dokumenti za područja za koja u hrvatskome jeziku ne postoji izrađeno nazivlje, Upravni odbor Zaklade smatrao je nužnim poduprijeti inicijativu Vijeća za normu hrvatskoga standardnog jezika i stvoriti potrebne preduvjete kako bi se temeljito proučilo nazivlje pojedinih struka i izradili nužni obrasci za njegovu izgradnju, usustavljivanje i kontinuiranu skrb. Namjera ovog programa je potaknuti rad na stvaranju, usustavljivanju i usklađivanju hrvatskoga strukovnog nazivlja, omogućiti izobrazbu stručnjaka koji će sustavno voditi brigu o hrvatskome nazivlju te organizirati terminološke radionice.

Cilj natječaja je poduprijeti projekte koji će pri izgradnji strukovnoga nazivlja osobitu pozornost posvetiti interdisciplinarnom pristupu, odnosno uskoj suradnji između jezikoslovaca i stručnjaka pojedinih struka te ujedno uspostaviti suradnju među stručnjacima različitih struka kako bi se nazivlje za iste pojmove u različitim strukama ujednačilo. Natječajem će se uspješnim projektima omogućiti da u suradnji s nacionalnim koordinatorom i ostalim uspješnim projektima stvore ujednačenu elektroničku terminološku bazu različitih struka dostupnu akademskoj i široj zajednici.

Sustavno istraživanje nazivlja pojedinih struka i prijedlog najboljih naziva i definicija bit će dostupni akademskoj i široj zajednici jer će biti upisani u bazu nacionalnog koordinatora – e-Struna.

Natječajem se podržavaju projekti vrijednosti do 100.000,00 kuna što može biti iskorišteno za materijalne troškove istraživanja, honorare, troškove putovanja i organizaciju seminara, radionica ili okruglih stolova. Proračun ovog programa za 2010. godinu bio je 1.000.000,00 kuna.

3.3. MEĐUNARODNI PROGRAMI

3.3.1. POTPORA UKLJUČIVANJU HRVATSKIH ZNANSTVENIKA U PROGRAME EUROPSKE ZNANSTVENE ZAKLADE

Europska znanstvena zaklada (ESF) djeluje kao katalizator razvoja europske znanosti na način da spaja vodeće znanstvenike i organizacije koje ih financiraju, potiče raspravu o ključnim temama te planira i implementira inicijative na temu znanosti i znanstvene politike na europskoj razini. Ove ciljeve ESF ostvaruje kroz različite financijske instrumente (Programi istraživačkog umrežavanja, programi EUROCORES, istraživačke radionice, konferencije, EuroBioFund, EURYI, itd.) kojima spaja vrhunske znanstvenike iz različitih zemalja u radu na temama od zajedničkog interesa i strateške vrijednosti za cijelu Europu. Sukladno Strateškom planu 2004.–2008., gdje je kao jedan od specifičnih ciljeva Zaklade do 2008. godine navedena podrška uključivanju hrvatskih znanstvenika u programe Europske znanstvene zaklade (ESF), 2005. godine raspisan je natječaj Potpora uključivanju hrvatskih znanstvenika u programe Europske znanstvene

zaklade, kojim je omogućeno financiranje i sudjelovanje naših znanstvenika u programima EUROCORES i programima istraživačkog umrežavanja.

Europska znanstvena zaklada (*European Science Foundation – ESF*) je znanstvena organizacija koja okuplja oko 80 organizacija članica (nacionalnih zaklada, istraživačkih instituta i akademija) iz 30 europskih zemalja. Osnovana je 1975. godine s ciljem promoviranja i podupiranja visokokvalitetne znanosti na europskoj razini, a pokriva sljedeća znanstvena područja: fiziku i tehničke znanosti, biološke znanosti, geološke znanosti i znanosti o okolišu, medicinske znanosti, humanističke znanosti i društvene znanosti.

Programi EUROCORES podrazumijevaju provođenje kolaborativnih istraživačkih projekata s ciljem stvaranja kritične mase potrebne za znanstvenu izvrsnost. U okviru EUROCORES sheme, nacionalne organizacije financiraju individualni projekt svoje istraživačke grupe u okviru zajedničkog kolaborativnog istraživačkog projekta. Uvjet za prijavu kolaborativnog projekta jest povezivanje najmanje 3 istraživačke grupe iz najmanje 3 različite zemlje članice ESF-a uključene u EUROCORES shemu. U okviru EUROCORES sheme, Zaklada financira individualne projekte hrvatskih znanstvenika s najviše 50.000 € godišnje tijekom tri godine. Sredstva se mogu koristiti za opremu i materijalne troškove istraživanja (do 44.000 € godišnje), plaće (do 35.000 € godišnje), honorare (do 10% ukupno traženih sredstava), publikacije i diseminaciju rezultata (do 2.000 € godišnje), putne troškove (do 3.000 € godišnje) te posredne troškove (do 15% traženih sredstava.)

Cilj Programa istraživačkih umrežavanja (*Research Networking Programmes – RNPs*) je stvaranje mreže znanstvenika koji će u razdoblju od 4 do 5 godina raditi na značajnim znanstvenim pitanjima u okviru teme konkretnog programa. Ključni ciljevi ovih programa su dijeljenje znanja i stručnosti, razvoj novih tehnika, izobrazba mladih znanstvenika i stvaranje interdisciplinarnog foruma. Ove programe financiraju organizacije članice ESF-a prema *a la carte* načelu, a prosječan godišnji proračun po jednom programu iznosi od 50.000 do 200.000 €. Navedeni proračun se u pravilu koristi za financiranje ljetnih škola, radionica, i konferencija vezanih uz temu programa, za stipendiranje kratkih posjeta i razmjena (engl. *short visits and exchange grants*), za stvaranje znanstvenih baza podataka te diseminaciju rezultata. Proračunom programa ne financiraju se znanstvena istraživanja.

Proračun programa za 2010. godinu iznosio je 7.000.000,00 kuna.

3.3.2. EUROPSKO DRUŠTVENO ISTRAŽIVANJE

Europska zaklada za znanost (ESF) potaknula je 2001. godine međukulturni europski projekt pod nazivom European Social Survey sa svrhom kontinuiranog praćenja promjena u društveno-političkim stavovima i vrijednostima građana europskih zemalja. ESS se provodi u više od dvadeset europskih zemalja, s time da se sa svakim novim krugom istraživanja broj zemalja povećava.

Uz ESF, u financiranju ESS-a sudjeluju i Europska komisija te nacionalne zaklade pojedinih zemalja koje financiraju terenska istraživanja na području svake od zemalja sudionica. Zbog svoje važnosti, ali i rigorozne metodologije, ESS je 2005. godine

nagrađen uglednom znanstvenom nagradom „Descartes“, što je prvi put da je ta nagrada dodijeljena u području društvenih znanosti.

Istraživanje se provodi svake dvije godine kako bi se stekao što bolji uvid u tijek spomenutih promjena i kako bi se omogućile usporedbe među europskim zemljama nakon objavljivanja rezultata istraživanja.

Zaklada je financirala projekt hrvatskog nacionalnog koordinатора u 4. krugu istraživanja, a 2010. godine Upravni je odbor donio odluku o otvaranju natječaja i za sudjelovanje Hrvatske u 5. krugu ovog istraživanja. Tema petog kruga istraživanja je Rad, obitelj i dobrostanje; implikacije ekonomske recesije i povjerenje u pravosudni sustav. Rezultati ovog natječaja bit će poznati tijekom 2011. godine.

3.4. IZOBRAZBA

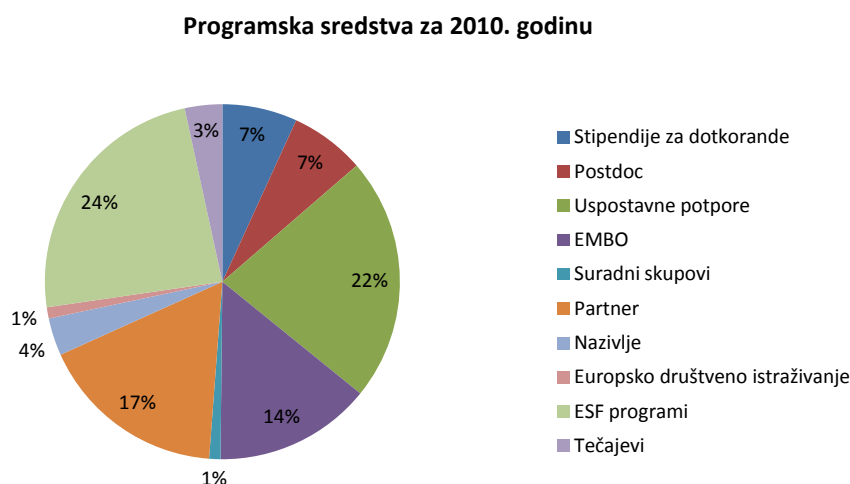
3.4.1. NACIONALNI TEČAJEVI I LJETNE ŠKOLE ZA DOKTORANDE

Program je namijenjen ustanovama koje organiziraju tečaj ili ljetnu školu za studente najmanje dva hrvatska sveučilišta, a financiraju se troškovi puta i smještaja nastavnika koji dolaze s drugih sveučilišta ili znanstvenih ustanova, troškovi studenata, troškovi organizacije tečaja ili ljetne škole, provjera ishoda učenja te popratni troškovi ustanove. Organizacijom tečajeva i ljetnih škola na nacionalnoj razini moguće je učinkovitije i racionalnije okupiti najkvalitetnije stručnjake te u okviru doktorskih studija studentima ponuditi predavanja i radionice vrhunskih stručnjaka iz zemlje i inozemstva. Održavanje nacionalnih tečajeva i ljetnih škola utječe na kvalitetu doktorskih studija te doprinosi ciljanom razvoju ključnih kompetencija doktorskih studenata. Pritom je važno studentima ponuditi one tečajeve i ljetne škole koje proširuju postojeće teme i sadržaje doktorskih programa, koje omogućuju primjenu inovativnih metoda i sadržaja te koje su usklađene sa studijskim programom i ECTS bodovnim sustavom.

Zaklada financira samo one tečajeve i ljetne škole koje se organiziraju na nacionalnoj razini, za potrebe više doktorskih programa te u kojima se predviđa sudjelovanje poslijediplomskih studenata s najmanje dva hrvatska sveučilišta. U okviru ovog programa dodjeljuje se do 100.000,00 kuna za troškove puta i smještaja nastavnika koji dolaze s drugih sveučilišta ili znanstvenih ustanova, troškove studenata, troškove organizacije tečaja ili ljetne škole, troškove provjere ishoda učenja te popratne troškove ustanove. Proračun ovog programa za 2010. godinu iznosio je 1.000.000,00 kuna.

4. PROJEKTI FINANCIRANI U 2010. GODINI

Na početku svake godine, Upravni odbor određuje natječaje koji će se otvoriti u narednoj godini te proračun za programe. Za 2010. godinu planirano je 29.376.000 kuna programskih sredstava koja su raspodijeljena na 11 programa. Raspodjela programskih sredstava prikazana je na slici 6.

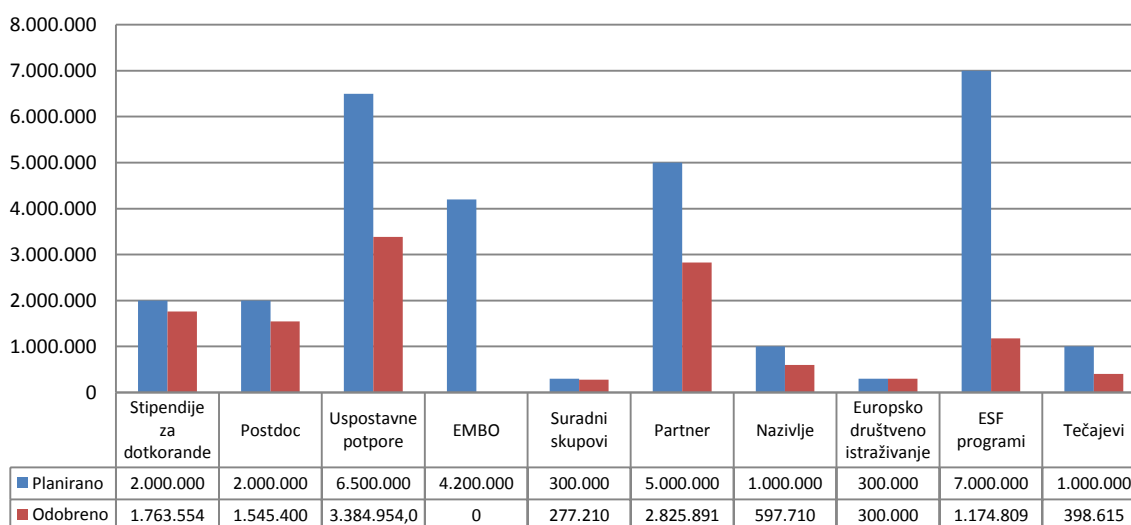
Slika 6. Planirana programska sredstva za 2010. godinu izražena u postocima

Slika 6 prikazuje da je najveći postotak planiranih sredstava namijenjen za programe ESF-a (7 milijuna kuna), Uspostavne potpore (6,5 milijuna kuna) i Partnerstvo u temeljnim istraživanjima (5 milijuna kuna). Slijede programi EMBO Igs (4,2 milijuna kuna), te programi Postdoc i Stipendije za doktorande (2 milijuna kuna svaki).

Iskorištenost programskih sredstava prikazana je na sljedećoj slici. Od planiranih sredstava, kroz razne natječaje dodijeljeno je 8,9 mil kuna. Najveća iskoristivost planiranih sredstava je u programima Stipendije za doktorande (88 %) i Postdoc (77 %) te Međunarodni suradni skupovi (92 %). Sredstva planirana za program EMBO Igs nisu uopće utrošena jer nije bilo uspješnih kandidata za ovaj program, a niska je i iskorištenost sredstva za programe ESF-a (16,7 %).

Sva neutrošena programska sredstva prenose se u narednu godinu i planiraju sukladno odluci Upravnog odbora Zaklade.

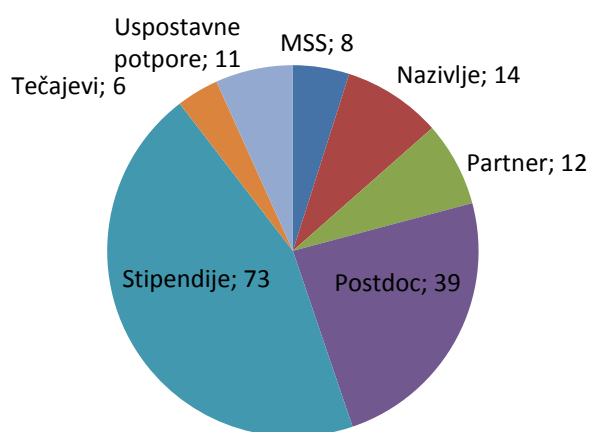
Iskorištenost programskih sredstava

Slika 7. Iskorištenost planiranih programskih sredstava Zaklade.²

U 2010. godini u postupak vrednovanja upućena su 163 projekta. Nakon administrativnog pregleda zbog nepotpune dokumentacije ili nezadovoljavanja uvjeta natječaja odbačeno je 27 prijava (14%) koje nisu upućene u postupak vrednovanja. Zaprimljeno je i 9 projektnih prijedloga za programe Potpore uključivanju hrvatskih znanstvenika na programe ESFa od kojih je prihvaćeno 8 projekata. Odluku o financiranju ovih projektnih prijedloga donosi Koordinacijski odbor HRZZ- HAZU.

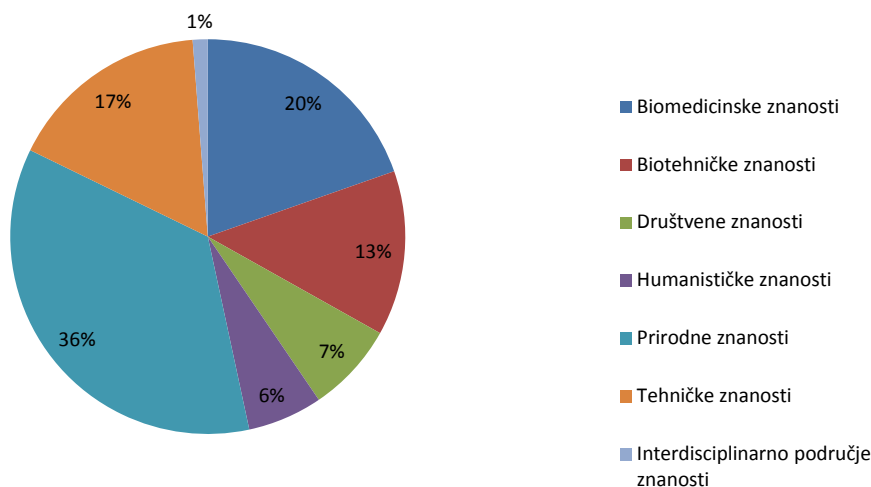
Slika 8 prikazuje broj prijavljenih projekata po programima Zaklade. Najveći broj prijavljenih projektnih prijedloga je u programima Stipendije za doktorande (73) i Postdoc (39), a najmanji u programima Nacionalni tečajevi i ljetne škole za doktorande (6).

Slika 8. Broj prijavljenih projektnih prijedloga po programima Zaklade

² temeljem molbi i rezultata vrednovanja periodičnih izvješća, moguća je promjena odobrenih iznosa.

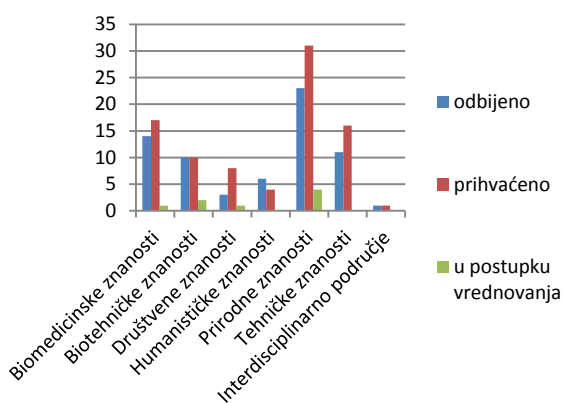
Slika 9 prikazuje postotak projektnih prijedloga upućenih u postupak vrednovanja po znanstvenim područjima³.

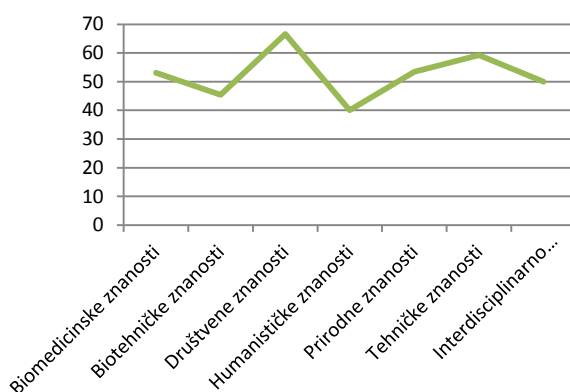
Slika 9. Projektni prijedlozi upućeni u postupak vrednovanja po znanstvenim područjima, izraženi u postotcima

Najveći broj projektnih prijedloga zaprimljen je iz prirodnih znanosti (36 %), zatim iz biomedicinskih (20%) i tehničkih znanosti (17%).

Od zaprimljenih projektnih prijedloga, najveći postotak pozitivno vrednovanih i financiranih projektnih prijedloga bio je iz društvenih znanosti (66,7%), zatim iz tehničkih znanosti (59,25%) te prirodnih i biomedicinskih znanosti (53 %) što je prikazano slikama 10 i 11. Važno je naglasiti da je na panel vrednovanju kojega provodi Zaklada moguće dobiti 100 bodova. Da bi bio financiran, projekt mora imati više od 80 bodova i preporuku za prihvaćanje od svih recenzenata te moraju biti dostupna programska sredstva za njegovo financiranje što često ovisi o ukupnom broju uspješno vrednovanih projekata.

Slika 10. Broj odbijenih, prihvaćenih projekata po znanstvenom području

Slika 11. Postotak prihvaćenosti po znanstvenom području.

³ projekti su grupirani prema naznačenom u projektnom prijedlogu.

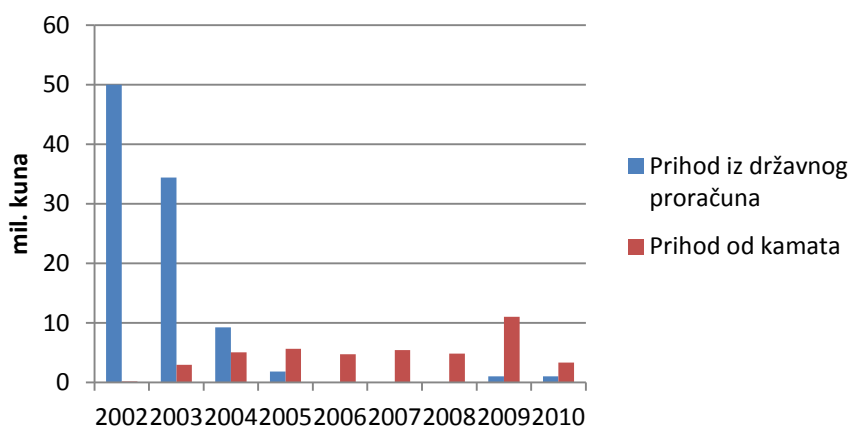
Ukupni postotak prihvaćenosti projekata nakon vrednovanja je 55,6 %, a ukupan postotak prihvaćenosti zaprimljenih projektnih prijedloga je 45,7 %. Slika 12 pokazuje postotak prihvaćenosti projekata po programima Zaklade. Važno je napomenuti su u okviru programa Partner do trenutka podnošenja ovog izvješća još 3 projekata u postupku vrednovanja (istorazinskoj procjeni), što može promijeniti postotak prihvaćenosti. Popis svih prihvaćenih projekata nalazi se u prilogu ovog izvješća.

Slika 12. Postotak prihvaćenosti po programima Zaklade.

5. IMOVINA I PRIHODI U 2010. GODINI

Ukupna imovina Zaklade na dan 31. prosinca 2010. godine iznosila je 85.635.088,00 kuna, od kojih se 563.818,00 kuna odnosi na nefinancijsku imovinu Zaklade (dugotrajna imovina), a 85.071.270,00 kuna na financijsku imovinu Zaklade. Osnovna imovina Zaklade iznosi 10.000.000,00 kuna i ne smije se trošiti. Zaklada je u 2010. godini primila jednu uplatu iz državnog proračuna u ukupnom iznosu od 1.000.000,00 kuna. Slika 13. prikazuje prihode Zaklade u razdoblju od osnivanja do kraja 2010. godine. Posebno su prikazani prihodi iz Državnog proračuna, a posebno prihodi od kamata.

Slika 13. Prihodi Zaklade od osnivanja

Zaklada je u 2010. godini ostvarila 4.353.911,00 kuna prihoda, koji predstavljaju prihode od kamata na oročene depozite u iznosu od 3.331.900,00 kuna, prihode od uplate iz državnog proračuna u iznosu od 1.000.000,00 kuna i ostale prihode u iznosu od 22.011,00 kuna. Najveći dio prihoda u 2010. godini ostvaren je putem plasmana imovine, na način da se sredstva oročuju kod prvorazrednih poslovnih banaka. S ciljem postizanja što boljih uvjeta oročavanja, pozivi za dostavu ponuda uvjeta oročenja šalju se na tri banke (Raiffeisen Bank Austria d.d., Zagrebačka banka d.d. i Privredna banka Zagreb d.d.). Ovisno o financijskim potrebama Zaklade vezano uz isplate projektnih sredstava, sredstva se oročuju najčešće na tri, četiri ili šest mjeseci. Plasmani imovine u 2010. godini prikazani su u tablici 1.

Tablica 1. Prihodi od kamata u 2010. godini

Broj ugovora	Datum sklapanja	Rok deponiranja	Iznos depozita	Kamatna stopa	Prihod od kamate
8310526472	17.11.09.	18.01.10.	1.050.000,00	6,25%	11.147,26
Z000634105	17.11.09.	17.02.10.	87.350.000,00	6,95%	1.530.180,55
Z000663345	17.02.10.	17.03.10.	1.000.000,00	0,82%	629,04

Z000663361	17.02.10.	19.04.10.	1.000.000,00	0,88%	1.470,69
Z000663370	17.02.10.	17.05.10.	3.500.000,00	1,10%	9.387,66
Z000663388	17.02.10.	17.06.10.	82.000.000,00	1,33%	358.553,43
012-70-693662	17.06.10.	19.07.10.	550.000,00	1,30%	626,85
012-70-693670	17.06.10.	17.08.10.	1.530.000,00	2,15%	3.324,08
012-70-693689	17.06.10.	17.09.10.	1.700.000,00	3,15%	13.497,53
012-70-693697	17.06.10.	18.10.10.	3.150.000,00	3,20%	33.968,22
012-70-693700	17.06.10.	17.11.10.	1.900.000,00	3,40%	27.078,90
012-70-693719	17.06.10.	17.12.10.	74.750.000,00	3,50%	1.311.708,89
Pripis kamate za 2010. kunski račun					30.325,69
UKUPNO:					3.331.898,79

5.1. RASHODI U 2010. GODINI

Rashodi Zaklade u 2010. godini iznosili su 13.307.420,00 kuna. Troškovi poslovanja u najvećem dijelu (10.761.243,00 kuna odnosno 81%) podrazumijevaju troškove odobrenih znanstvenih projekata, troškove evaluacije, troškove vođenja programa Zaklade i troškove projekta ASPERA-2. Uz navedene troškove, u 2010. godini postojali su izdatci za troškove osoblja, operativne troškove i ulaganje u dugotrajnu imovinu. Svi troškovi prikazani su u tablici 2.

5.1.1. TROŠKOVI PROGRAMA

Najveća stavka, kako svih troškova u 2010. godini tako i troškova programa, je isplata projektnih sredstava. Početkom 2010. godine Zaklada je raspolagala s 29.365.000,00 kuna programskih sredstava, od čega je Upravni odbor tijekom 2010. godine odobrio 8.948.189,00 kuna (ukupni iznos traženih sredstava nakon panela) za natječaje raspisane u 2010. godini. U 2010. godini isplaćeno je 10.513.235,00 kuna za projekte, stipendije i nagrade koje Zaklada financira. Za projekte koji traju godinu dana ili duže sredstva se isplaćuju u polugodišnjim obrocima, što znači da će više od polovice sredstava odobrenih u 2010. godini biti isplaćeno u 2011. godini, a da je dio isplaćenih sredstava u 2010. godini odobren prethodnih godina.

Članovima Evaluacijskih odbora Zaklada isplaćuje naknadu od 1.000,00 kuna po danu rada na evaluacijskoj sjednici, ako sjednica traje dulje od četiri sata, odnosno 500,00 kuna ako sjednica traje kraće od četiri sata ili se provodi elektronički. Pored toga, Zaklada evaluatorima plaća putne troškove vezane uz evaluacijsku sjednicu te smještaj prema potrebi. Kada se provodi istorazinska procjena (engl. *peer review*), Zaklada ne plaća naknadu evaluatorima.

5.1.2. TROŠKOVI OSOBLJA

Zaklada je u 2010. godini imala 10 zaposlenih osoba u punom radnom vremenu, dok je sistemski inženjer bio vanjski suradnik koji je primao redovitu naknadu temeljem ugovora o djelu.

Članovi Upravnog odbora i Izvršnog odbora Zaklade primaju redovitu mjesečnu naknadu za suradnju u iznosu od 1.000,00 kuna. Predsjednik Upravnog odbora prima mjesečnu naknadu u iznosu od 3.000,00 kuna.

U troškove službenih putovanja uključene su dnevnice, putni troškovi i troškovi smještaja za Upravni i Izvršni odbor te administraciju Zaklade.

5.1.3. OPERATIVNI TROŠKOVI I ULAGANJE U DUGOTRAJNU IMOVINU

Ulaganje u dugotrajnu imovinu (računalnu opremu i uredski namještaj) i uređenje prostora u 2010. godini iznosi 231.862,00 kuna, prvenstveno zbog uređenja i opremanja ureda Zaklade u Zagrebu. Operativni troškovi u 2010. godini iznose 385.104,00 kuna.

Za knjigovodstveno-računovodstvene poslove Zaklada koristi usluge vanjskog knjigovodstvenog servisa.

Ostali operativni troškovi odnose se na amortizaciju, troškove prostora (zakup prostora i komunalne usluge), troškove telefona, interneta i poštarine, bankarske usluge, troškove prezentacije, troškove tekućeg održavanja, uredskog i potrošnog materijala te sitnog inventara.

Tablica 2. Troškovi u 2010. godini

	Opis troškova	Iznos
1	Projekti, stipendije, nagrade	10.513.235,00
2	Naknada evaluatorima	130.933,00
3	Trošak evaluacijskih sjednica	4.098,00
4	Troškovi vođenja programa	11.000,00
5	Međunarodna suradnja – Aspera	101.977,00
	UKUPNO TROŠKOVI PROGRAMA	10.761.243,00
6	Troškovi plaća zaposlenika	1.363.539,00
7	Naknada članovima UO, IO, sistemskom inženjeru	548.048,00
8	Troškovi službenih putovanja	116.643,00
9	Izobrazba i stručno usavršavanje osoblja	61.000,00
10	Naknade zaposlenicima (prijevoz, regres)	71.843,00
	UKUPNO TROŠKOVI OSOBLJA	2.161.073,00
11	Računovodstvene usluge	47.970,00
12	Ostale usluge (odvjetničke, oglašavanje, prijevoz)	1.798,00
13	Bankarske usluge	5.719,00
14	Najam prostora i troškovi prostora	38.113,00
15	Troškovi telefona i interneta	25.429,00
16	Poštarina	13.947,00
17	Uredski i potrošni materijal	34.157,00
18	Sitan inventar	3.960,00
19	Troškovi prezentacije Zaklade	13.530,00
20	Reprezentacija	21.453,00
21	Otpis dugotrajne imovine-amortizacija	137.638,00
22	Trošak tekućeg održavanja (servisi, popravci)	41.190,00
23	Ostali nespomenuti troškovi (razlike tečaja, članarine)	200,00
	UKUPNO OPERATIVNI TROŠKOVI	385.104,00
	SVEUKUPNO	13.307.420,00

6. ZAKLADA U 2011.

6.1. STRATEŠKI PLAN ZAKLADE ZA RAZDOBLJE OD 2011. – 2015. GODINE

U 2011. godini, Upravni će odbor Zaklade predložiti Hrvatskom saboru plan razvitka i rada Zaklade u narednih pet godina, kako je to propisano Zakonom o Zakladi. Strateški plan definirat će izazove s kojima će se Zaklada očekivano susresti u narednom petogodišnjem razdoblju koji se odnose ponajprije na njeno pozicioniranje u sustavu financiranja znanstvenih istraživanja te osiguravanju mehanizama za ubrzanje razvoja znanstvenih istraživanja u područjima od nacionalne strateške važnosti. Upravni odbor Zaklade za izradu strategije naglašava važnost ostvarivanja svoje temeljne misije i svrhe podupiranjem znanstvenih, visokoobrazovnih i tehnologijskih programa i projekata te međunarodne suradnje na području znanosti i visokog obrazovanja, držeći se načela transparentnog i brzog rada te osiguravajući nezavisnu znanstvenu recenziju.

Također, Strateškim planom razradit će se ciljevi i programi koji su u skladu s dugoročnim strateškim pravcima razvoja Republike Hrvatske radi jačanja integracije hrvatskog znanstvenog sustava u europski istraživački prostor, povezivanja znanstvenih istraživanja s inovacijskim i proizvodnim procesima te osiguravanja uvjeta za korištenje europskih fondova za znanost i inovacije.

6.2. POSTUPAK VREDNOVANJA

U 2011. godini Upravni će odbor pristupiti izmjenama postupka vrednovanja kojeg provodi Zaklada. Naime, dio postupka provodit će znanstveni odbori koji će se konstituirati 2011. godine. Pritom, postupak vrednovanja i dalje će se temeljiti na transparentnom i jasnom postupku, provođenju neovisne međunarodne istorazinske procjene i brzom povratnoj informaciji korisnicima.

6.3. PROGRAMI ZAKLADE

I u 2011. godini nastavit će se dio uspješnih i za znanstvenu zajednicu potrebnih programa te će se uvesti novi programi kako bi se odgovorilo na suvremene potrebe i izazove. Novi programi uključivat će dva nova instrumenta financiranja - dugoročne suradne programe i istraživačke projekte, kao i potpore temeljnim istraživanjima i centrima izvrsnosti koji će dodatno povećati kompetitivnost u sustavu znanstvenih

istraživanja. Pritom, u okviru svih programa Zaklade, naglasak će i dalje biti na znanstvenoj izvrsnosti i međunarodnoj prepoznatljivosti.

I u narednoj godini Zaklada će kroz razne instrumente poticati razvoj istraživačkih karijera mladih perspektivnih znanstvenika, njihovu kontinuiranu izobrazbu i razmjenu znanja. *Stipendijama za doktorande* i postdoktoralnim stipendijama (*Postdoc*) Zaklada će podržati izobrazbu i profesionalno usavršavanje većeg broja hrvatskih doktoranda i postdoktoranda s ciljem stvaranja baze mladih znanstvenika koji s vremenom mogu razviti kompetitivna istraživanja. Samo manji broj znanstvenika konkurirat će za *Uspostavne potpore* kojima će se sa značajnim sredstvima podupirati mladi znanstvenici u uspostavljanju nezavisne znanstvene karijere i istraživanja. Ovaj instrument od posebne je važnosti jer omogućuje selekciju izvrsnih kandidata i osiguravanje podrške njihovim istraživanjima i istraživačkoj grupi koja se stvara oko tih istraživanja.

Uz razvoj istraživačkih karijera, Zaklada će kroz svoje financijske instrumente poticati povezivanje znanstvenih istraživanja s inovacijskim i proizvodnim procesima, kao i programe koji potiču razvoj gospodarstva. Kao ustanova koja osigurava neovisno vrednovanje projektnih prijedloga, s djelatnicima koji su stručni i kvalificirani za provođenje procedura vrednovanja i sa stručnim tijelima koja osiguravaju visoku kvalitetu i neovisnu recenziju, Zaklada može provesti vrednovanje i nadgledanje projekata koji će se provoditi za potrebe gospodarstva i biti financirani od strane gospodarstva. Na ovaj se način sredstva koje profitni sektor želi uložiti u znanost, istraživanje i tehnologije, može sustavno usmjeriti prema najboljim projektima i grupama istraživača.

Kako bi osigurala kompetitivnost u sustavu znanstvenih istraživanja, Zaklada će razviti *dugoročne suradne programe* i *istraživačke projekte*. Sustav neovisne recenzije koju provodi osigurat će da se kroz ova dva programa izaberu najbolji projekti u temi izraženoj natječajem, a čiji je cilj razvoj strateških prioriteta Zaklade. Broj financiranih projekata ovisit će o fondu Zaklade, no Upravni će odbor težiti k tome da se prihvati do 20% najbolje vrednovanih projekata.

7. ZAKLJUČAK

U 2010. godini dogodile su se vrlo značajne promjene za Zakladu koje stvaraju novo polazište za njeno buduće djelovanje. Te se promjene očituju ponajprije u izmjenama Zakona o Zakladi, konstituiranju novog Upravnog odbora te zakonskim rokovima unutar kojih je potrebno konstituirati nova tijela Zaklade te uspostaviti postupak vrednovanja.

U postupku vrednovanja posebno je značajno odrediti ulogu znanstvenih kao novih tijela Zaklade. Zaključcima Upravnog odbora iz prosinca 2010., za 2011. godinu predviđeno je definiranje strateških smjernica rada Zaklade kao temelj te početak novog ciklusa kompetitivnog financiranja znanstvenih projekata u skladu s nacionalnim prioritetima.

Uz navedene elemente, Zaklada je i u 2010. godini nastavila s provođenjem svojih programa koji su hrvatskim i stranim znanstvenicima dostupni već niz godina. financiranje projekata Zaklade odvija se isključivo putem natječaja, a financiraju se samo pozitivno vrednovani projekti. Vrednovanje je temelj uspješnog rada Zaklade, a provode ga neovisni stručnjaci prema definiranoj, transparentnoj i javnoj proceduri. U tom je smislu, procedura koju provodi Zaklada usklađena s europskim procedurama.

U 2011. godini Zaklada će definirati strateški plan za naredno petogodišnje razdoblje te uspostaviti sustav, usklađen s Zakonskim odrednicama, koji će omogućiti probir i financiranje najboljih projekata i programa. Svoj daljnji razvoj, Zaklada će temeljiti na dosadašnjim uspješnim oblicima potpore i vrednovanja (panel vrednovanje, istorazinsko vrednovanje ili kombinacija navedenih), kao i Zakonom predviđenim kompetitivnim potporama, suradničkim i istraživačkim projektima u skladu s nacionalnim prioritetima, putem natječaja u koordinaciji znanstvenih odbora, a uz strogo međunarodno vrednovanje po uzoru na europske zaklade i okvirne programe.

Zagreb, 20. svibnja 2011.

Predsjednik Upravnog odbora
Akademik Ivica Kostović

Prilozi

Prilog 1 – Dnevni redovi sjednica Upravnog odbora u 2010. godini

Prilog 2 – Popis projekata prihvaćenih nakon panel vrednovanja

Prilog 3 – Bilanca i izvještaj o prihodima i rashodima (od 1. siječnja do 31. prosinca 2010.)